



Poul Nyrup Rasmussens tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister

Dato

5. oktober 1999

Sted

Christiansborg

Vi bestemmer selv

I dag indleder vi i Folketinget denne samling, som først afsluttes i det næste århundrede - det 21. århundrede. Starten på det næste årtusinde. En ny tid som rummer fantastiske muligheder - men også en stor risiko for det danske velfærdssamfunds fremtid. Hvis vi ikke fortsat bærer os klogt og ansvarligt ad.

Vi er nu en del af det globale samfund. Verdenssamfundet møder velfærdssamfundet. De økonomiske markeds kræfter forandrer sig. Vi er på vej mod et internationalt videnssamfund, som har en enorm centrifugalkraft i sig. Vi står i virkeligheden over for en lige så stor udfordring som vore politiske forfædre stod over for i starten af dette århundrede!

Vores projekt i det 21. århundrede er fortsat at sikre og forny velfærdssamfundet. Hvis vi ikke formår det, bliver vort velfærdssamfund et offer for centrifugalkraften, hvor flere og flere smides af. Hvor kun de stærke - de bedst uddannede og velbærgede - dem der taler de mange sprog - vil kunne klare sig. Sådan et samfund vil vi ikke have!

Der findes en bedre vej. En vej, der skal udspringe af det værdigrundlag, som vi i dette århundrede har opbygget velfærdssamfundet med. Men, på den vej må vi løfte to store opgaver.

- For det første: Skal sikres, at det danske velfærdssamfunds sammenhængskraft er i behold i den globaliserede verden?

- For det andet: Vi skal sikre, at dansk velfærd indadtil når der i de kommende år bliver færre yngre og flere ældre - vel at mærke på en sådan måde, at vi ikke svigter de svageste.

Vi har i dag - efter snart 7 års arbejde - et meget stærkt økonomiske fundament for velfærdssamfundets fremtid: Danmark anno 2000. Det skal vi bygge videre på.

Dét, der er den største trussel i dag, er ikke de forandringer som kommer udefra og indefra - men i virkeligheden os selv: Kan vi fortsat samles om at forny vort samfund på fællesskabets grundlag? Kan vi sikre samhørigheden og ansvaret for hinanden i den ny verden? Eller er vi holdt op med at tænke på andre end os selv? Der er for mange, der rakker ned på Danmark for tiden. Så er der dét galt og så er dét galt. De giver Danmark og velfærdssamfundet skylden for alle ondt og vi må høre på helt fortegnede billeder af Danmark: Nogle spekulerer i

fremmedfjendskhed og frygt - og nogle omtaler Danmark som et 2. classesamfund. Men sådan ser vores land Danmark jo ikke ud.

Vi kan godt lide det Danmark som faktisk findes. Regeringen vil udvikle og forbedre Danmark i en omskiftelig verden. For regeringen er Danmark også et symbol for noget internationalt. For et land der tager stilling og yder noget - også uden for landets grænser. For regeringen er Danmark et velfærdssamfund, der bygger på sammenhold, retfærdighed, samarbejde og medmenneskelighed.

Vi kan sådan set selv vælge i Danmark:

- Enten kan vi blive et endnu stærkere foregangsland, der lægger afgørende vægt på de menneskelige værdier.

- Eller vi kan vælge selvtilstrækkeligheden, være os sig selv nok. Vælge, at vi ikke vil forstyrres - som en anden stamme med indadvendte ritualer, der går i panik, hvis et menneske fra en anden stamme kommer på besøg!

Valget er vores eget! Regeringen vælger foregangslandet! Kun ved at være stærke i samhørighed - med et godt fællesskab nationalt - klarer vi os internationalt - og kun ved at være aktive internationalt og sætte præg, sikrer vi vort eget samfunds fremtid. Det er det, vi i regeringen har besluttet os for!

Regeringen fremlægger derfor i dag sit forslag til hovedlinier: - For velfærdssamfundet Danmark anno 2000, og - For Danmarks placering i verden og i Europa.

Det 21. århundrede - Politisk vilje på den internationale scene Hvilken rolle skal Danmark påtage sig i verdenspolitikken? Der er stadig politiske partier som spørger: Skal Danmark overhovedet spille en rolle? Vi vil ikke forstyrres! Det nemmeste ville tilsyneladende også være at vende ryggen til! Men, det er ikke i Danmarks og den danske befolknings interesse. Det er regeringen ikke indstillet på.

Vi vil forme de politiske svar på de forandringer, vi kan se foran os. Under den kolde krig lå udenrigspolitikken i meget faste ramme. Alt var kendt stof. Der var ulandsbistand, der var FN, der var EF, der var nordisk samarbejde, NATO og USA. Man vidste, hvor man havde hinanden. Udenrigspolitikken var sat på automatpilot. I dag efter den kolde krig, efter den totale forandring har vi fået en varm fred, hvor alt er åbent. Vi lever i dag i en langt mere uforudsigelig verden end den, de fleste af os, er født ind i. For den nye frihed har også en skyggeside: Konflikter, som var undertrykt under den kolde krig, er brudt ud. Kriminalitet, flygtningestrømme og mange steder stigende fattigdom.

Et nyt kapitel i Folkeretten?

Budskabet fra Kosovo er entydigt. Europa har et særligt ansvar for at løse problemer på sit eget kontinent. Vi stod fast - sammen med USA i NATO, da det virkelig gjaldt. Og Milosevic blev standset. Nu skal freden vindes. Måske ser vi konturerne af et nyt internationalt samarbejde med stærkere værdier foran os. FN's generalsekretær Kofi Annan sagde i en tale i foråret til FN's menneskerettighedskommission, at "FN-pagten aldrig må blive et skalkeskjul for diktatorers undertrykkelse af et eget folk eller interne etniske udrensninger".

Anledningen var klar: Kosovokonflikten. Intet demokratisk menneske kan være uenig med FN's generalsekretær. Vi er i gang med at skrive et nyt kapitel i Folkeretten. Jeg synes, at dette århundrede har leveret et budskab til os: At staternes suverænitet må vige for humanismen og overholdelse af menneskerettighederne.

Den globale ulighed: Der er brug for Danmark

Det 20. århundrede blev stærkt præget af de liberalistiske markeds kræfter. Det har givet rigdom til nogle. Men det har også skabt forskel mellem rig og fattig - og enorme forskelle mellem de industrialiserede lande og udviklingslandene. Listen over udfordringerne er nærmest uendelig:

- Verdens befolkning kan vokse fra 6 mia. i dag til 10 mia. mennesker i år 2050.

- 25 pct. af verdens befolkning forventes at mangle vand i år 2050.

- 1 1/2 mia. mennesker - en fjerdedel af jordens befolkning - lever i dag for under 1 dollar om dagen.

- 33.000 børn under 5 år dør hver dag i udviklingslandene - halvdelen pga. fejlernæring eller lignende. 3000 børn under 5 år dør hver dag af malaria.

Verdens fattige lande taler stadig om det sociale topmøde i 1995 i København - i Danmark. Dengang satte vi os i spidsen for gældsseftergivelse. Ikke mange fulgte op. Netop nu har 182 medlemslande i valutafonden og verdensbanken på årsmødet i september i enighed besluttet et nyt initiativ til gældslettelse for de fattigste lande. Og vel at mærke på en måde, som skal komme de fattige folk til

gode. I foråret i år modtog Danmark topkarakter for vores udviklingsarbejde. Men en forudsætning for at bevare det høje niveau er også at vi fornyr os og sikrer, at kvaliteten fortsat er i orden. Derfor vil regeringen i det kommende folketingsår gennemføre en revision af den såkaldte Strategi 2000 fra 1994.

Danmark og Europa

Regeringen ser i øvrigt Europa som den region, der må påtage sig et globalt lederskab i forhold til ulandsbistand. Der er ikke andre der gør det - selv om behovet er enormt. Også her er det et ekstra plus, at en yderst kvalificeret og erfaren dansk kommissær har ansvaret på dette område.

EU's udvidelse

Et af de allervigtigste udenrigspolitiske spørgsmål for Danmark er, at vi de første år i det nye århundrede har mulighed for at tage de afgørende skridt til en heling af et Europa som har været igennem så mange krige. Danmark vil arbejde aktivt for den stærkest og hurtigst mulige udvidelse på topmødet i Helsingfors i december. Vi skal helst have de to andre baltiske lande - Letland og Litauen - med i forhandlingsgrupper. Og gerne også de øvrige ansøgerlande, Slovakiet, Rumænien og Bulgarien.

Danmark og euroen

Euroen er en kendsgerning idag. Valutaerne er låst fast. Det er også en kendsgerning, at vi er dybt forbundet med de lande - halvdelen af vores eksport går til Euro-området og halvdelen af vores import kommer derfra. Hvad skal vi gøre, nu efter at de har indført den fælles mønt? Det er dét, befolkningen til sin tid, skal tage stilling til. Den debat, vi nu skal tage fat på, er ikke kun en debat om økonomi og teknik om den fælles mønt euroen. Den handler i allerhøjeste grad også om politik.

Jeg har tre grunde til, at Danmark efter min opfattelse er bedst tjent med at tilslutte sig euroen. For det første: Det handler om tryghed og sikkerhed. Det handler om at beskytte os i en barsk international spekulationsverden. Dansk økonomi er i dag bomstærk. Men i det lange perspektiv kan vi ikke bare lukke øjnene for de internationale problemer - som vi næppe, når det kommer til stykket, selv kan løse. Vi ved jo godt, hvem der bliver ramt, hvis krisen kommer. Det er ikke ret lang tid siden, vi selv oplevede, hvordan det er at komme i spekulanternes vold. Bare så sent som sidste år, i 1998. Lande som Portugal, Italien, Spanien og Finland gik fri. Det gjorde de utvivlsomt, fordi det stod klart, at de ville blive medlem af euroen. Vi mærkede strejket fra den internationale spekulation. Derfor handler det om tryghed og sikkerhed, så der ikke kan spekuleres mod vores valuta og dermed mod vores velfærd - det er min første begrundelse.

For det andet: Det handler om beskæftigelse og danske arbejdspladser. Efter mange års arbejde lykkedes det os at få sat beskæftigelses på EUs dagsorden. Det har været et slæb, men det gav resultat i Amsterdam. De store oliekriser i 70'erne har lært os, at nationale egoistiske modtræk og devalueringer skader os alle sammen. Et tæt samarbejde, der bygger på gensidig beskæftigelsespolitik er vejen frem. Alt det kan vi kæmpe for. Alt det har vi masser af forslag og ideer til. Men det forudsætter, at vi er med ved bordet, sætter vort præg - og det foregår i euro-landekredsen! Det handler om, at Danmark også er attraktivt som investeringsland i kraft af netop at være medlem af Euro-området som kreativ politisk kraft og ikke placeret i udkanten! Det er mit andet argument: Beskæftigelsen og virksomhedernes økonomiske konkurrencemuligheder. Danmark som attraktivt investeringsland.

Det tredje argument: Det handler om Danmarks og Europas fremtid. Vi skal stille krav til verdensmarkedet og verdenshandlen ved de kommende WTO-forhandlinger. Det forbereder Danmark sig indgående til. Det starter den 30. november i år. Det er vigtigt for Danmark at få respekt for

lønmodtagerrettigheder med ind på dagsordenen til den kommende forhandling. Det lykkedes at få Det europæiske Råds tilslutning til at arbejde herfor under topmødet i Köln i forsommeren. Dermed kan vi tage de første vigtige skridt til at Europa nu lægger sig i spidsen med et regionalt lederskab, der reelt indebærer en langt stærkere opbakning bag kravene om, at arbejdstagerrettigheder, miljøbestemmelser, forbud mod børnearbejde tages med ind i forhandlingsrunden.

Det handler om politik, det handler om mennesker foran penge - ikke efter. Det handler om at sætte rammer for markeds kræfterne - som vi har gjort det i Danmark, som vi er i sving med at gøre det i Europa, som vi kan udbrede til verden. Alt dette skal Danmark være med til at præge. Vi har aldrig befundet os godt med, at andre bare bestemmer. Det handler om, hvad det egentlig er, vi vil som nation. I vores del af verden. I vores Europa. Hvor skal Europa og Danmark bevæge sig hen? Det får vi nu engang mest styr på, hvis vi selv er med til at bestemme.

Det er en stor beslutning, vi skal tage. Det er beslutning, der gælder ikke alene for vores generation, men også for de kommende. Derfor skal vi tage os den fornødne tid til eftertanke og til ordentlig belysning af sagen. Regeringen vil tage aktivt del i debatten om de økonomiske og politiske konsekvenser af danske deltagelse i den fælles valuta. Når det gælder andre forbehold, vil regeringen vurdere udviklingen i EU vedrørende flygtninge og asyl samt krisestyring. Når der tegner sig resultater må vi foretage en samlet vurdering af hvordan vi derefter skal forholde os til det videre samarbejde i EU på disse områder.

Danmarks nærområde: Østersøen

I april 2000 er Danmark vært for det 3. topmøde for Østersølandenes regeringschefer samt Kommissionsformanden. At landene rundt om Østersøen mødes regelmæssigt er i sig selv et bevis på, at gamle Warszawa-pagt lande nu sidder med ved forhandlingsbordet sammen med os for at drøfte fælles visioner for en fremtid, hvor bæredygtig udvikling er i højsædet: Miljømæssigt, økonomisk, sikkerhedspolitisk og socialt. Eet er sikkert. Danmark har en nordeuropæisk ny, blomstrende region lige uden for døren: Landene omkring Østersøen. Mulighederne er utallige.

Danmark i det ny århundrede

Når vi siger farvel til dette århundrede kan det ses, at vi har været her. Danmark er nu et foregangsland: I økonomi, i beskæftigelse, i miljø, i velfærd og i en mere retfærdig fordeling. Der er noget fundamentalt jeg vil fremhæve i regeringens

måde at arbejde på: Resultaterne kom fordi vi satte os klare mål. Fordi vi ville. Fordi folk gjorde en fantastisk indsats. Netop det at træffe beslutninger der rækker år frem og sikre samfundets sammenhængskraft, er afgørende. Det er ikke et mål i sig selv at have orden i økonomien. Men, der er en fantastisk afgørende forudsætning for, at vi kan nå alt det, vi sætter os for. Den offentlige gæld skal nedbringes. Det er et af regeringens erklærede mål. I takt med at vi får reduceret gælden, kan vi spare på renteudgifterne.

Besparelsen skal vi forstå at udnytte på en klog måde. For med fremtidens ældrebyrde er der opgaver nok at bruge pengene på. Vi har brug for alle på arbejdsmarkedet. Det er et af hovedtemaerne i regeringens beskæftigelsespolitik. For menneskers egen skyld og for samfundets skyld, så kan vi ikke tillade os, at lade hænder være ubeskæftiget. Fornyelsen af den offentlige sektor skal sikre, at vi bestandigt udnytter skatteborgernes penge mest effektivt. Det handler ikke om, at de offentlige ansatte skal til løbe hurtigere. Nej det handler om, at vi skal sikre, at de løber i den samme retning. Vi skal ikke bekæmpe de nye forandringer, der kommer, udefra og indefra - men vi skal skabe tryghed for de svage og de sårbare - samtidig med, at vi udnytter de spændende og uundgåelige fornyelser i vort samfund. Danmark er ikke for de få men for alle.

Informationsteknologien - for alle

Intet ville være lettere end at lade det internationale videnssamfund dele befolkningen op i Danmark. Ved at vi lod være at blande os - lod udviklingen forme en tilfældig dansk vej. Dem der kunne hænge på gjorde det, og andre blev tabt. Internet-handelen vil - hvis vi griber det rigtigt an - give både eksisterende og nye danske virksomheder hidtil uanede muligheder for en nem adgang til verdensmarkedet. Og dermed andel i den vækst, som forsikrer vores velfærdssamfund Derfor har regeringen store forventninger til resultatet af det arbejde, der er sat i gang under betegnelsen "Det Digitale Danmark". Det vil være basis for udformningen af en samlet plan for omstilling af Danmark til det globale netværkssamfund. Vi ser frem til resultatet af de overvejelser i starten af det nye år.

Erhvervslivet i den ny tid

Danske erhvervsvirksomheder gør en fantastisk indsats. De små og mellemstore virksomheder boltrer sig i den behårde internationale konkurrence. Det giver stor tiltro til, at vi også kan klare os i informationssamfundet. Men der er brug for, at vi griber det rigtigt an. Vi vil fortsat kunne måle os med de bedste i verden - og det samspil vi lægger op til mellem den offentlige og den private sektor, har netop det sigte. Det drejer sig om forskning, produktudvikling, markedsføring og dygtiggørelse. Regeringen har været opmærksom på erhvervslivets vilkår, siden den kom til i 1993. Vi ved, at når erhvervslivet har det godt, så har Danmark det godt. Og ikke nok så mange kampagner i diverse erhvervsblade

skal forhindre regeringen i at konstatere, at erhvervslivet i dag har bedre grundbetingelser, end det havde i 1993. Det er blevet til over 200 erhvervspolitiske initiativer. Men verden udvikler sig. Vi har stadig meget at gøre. Regeringen vil i den kommende periode udarbejde en helt ny samlet strategi for erhvervspolitikken. Så vi er gearret til fremtidens udfordringer i Danmark.

Med erhvervsministeren i spidsen vil et udvalg bestående af alle relevante ministre kulegrave og designe en ny tværgående helhedsstrategi for dansk erhvervspolitik. Regeringen spiller ud med en ny konkurrencelov. Vi ønsker, at konkurrencen er i top i Danmark. Det holder vore virksomheder skarpe, og det skaber de bedste priser for forbrugerne. Så danskerne vil få kontant glæde af dette initiativ. Og vi ønsker naturligvis også, at vi er på omdrejningshøjde med resten af EU på dette felt. Vi er ved at lægge sidste hånd på et forslag som sikrer, at vore eksportfremmeaktiviteter bliver samlet i én slagkraftig struktur. Erhvervslivet er et højstatusområde for regeringen. Det handler om beskæftigelse, og det handler om velfærd. Et konkurrencedygtigt og driftigt erhvervsliv er en afgørende forudsætning for, at vi kan forny og dermed forbedre vores velfærdssamfund.

Voksen- og efteruddannelse

Ungdomsårgangene bliver mindre i fremtiden. Færre unge vil derfor komme ud på arbejdsmarkedet. En stor del af behovet for nye kvalifikationer skal derfor skabes ved efteruddannelse og opkvalificering af de voksne. Indsatsen skal især rettes mod de kortuddannede. I tæt dialog med parterne på arbejdsmarkedet har regeringen indledt en proces, hvor vi over en årrække vil gøre voksen- og efteruddannelserne mere målrettet og sammenhængende. Vore mål er klare:

- Vi skal i højere grad målrette systemet mod de kortuddannede samt de uddannelser, der giver bredt anerkendte kompetencer. Det gælder ikke mindst de helt basale kundskaber i dansk og regning/matematik.

- Vi vil skabe en indsats, hvor erhvervs erfaring og gennemførelse af uddannelsesforløb og kurser i langt højere grad godskrives som formel kompetence og merit i de ordinære uddannelser.

- Vi vil foretage en strammere og mere målrettet prioritering af ressourcerne med en bedre balance mellem virksomhedernes og det offentliges finansieringsansvar.

Vores opgave er at sikre, at vi også i fremtiden har den arbejdskraft, der er nødvendig for at fastholde velfærden.

Det rummelige arbejdsmarked

Under den høje arbejdsløshed i slutningen af 80'erne og i starten af 90'erne gik alt for mange passive i årevis. Den tid er for længst forbi, hvor et menneske blev spist af med en check en gang om måneden. Vi har afløst en passiv og udsigtsløs forsørgelsespolitik med en effektiv indsats for at skaffe mennesker, der står til rådighed for arbejdsmarkedet, ind i ordinære job. Nu kan vi tage fat på de bageste - dem, der ikke er kommet i gang. Vi taler her om en gruppe mennesker, der ikke alene er arbejdsløse, men oveni har særlige problemer. Det er mennesker i vidt forskellige situationer og derfor skal tilbuddene være forskellige. Regeringen vil derfor nu tage en række initiativer:

- Vi vil sammen med arbejdsmarkedets parter, kommunerne og folketingspartierne forhandle en opblødning af de stive regler om aktivering. Vi vil fjerne vildskud, og vi vil forbedre kvaliteten i tilbuddene til de ledige.

- Regeringen vil allerede i eftermiddag med kommunerne drøfte en handlingsplan for forbedring af den sociale aktivering. Vi synes, vi kan hente meget god inspiration fra det ambitiøse "Projekt arbejdsplads" i Horsens kommune. Tænk engang, her er der givet håndslag mellem kommune og de lokale virksomheder og fagforeninger om at skaffe plads til de mennesker, der

har været langvarigt syge eller arbejdsløse.

Jeg er sikker på, at vi kan gøre det bedre, hvis alle kræfter lægges sammen.

For det tredje skal vi gøre os klart, at mange af de mennesker, vi her taler om, har været længe væk fra arbejdsmarkedet, har et skrøbeligt helbred eller andre problemer, der gør det vanskeligt for dem at bestride et ordinært fuldtidsjob. Det er derfor en vigtig del af de fælles initiativer med kommuner og amter, at der gøres et massivt fremstød for at oprette flere fleks- og skånejob - både på private og offentlige arbejdspladser. Regeringen vil med forslaget om seniorjob bane vejen for, at ældre ledige kan få fast arbejde på almindelige løn- og arbejdsvilkår i kommunerne - på linie med en ny arbejdskraft, der f.eks. kan styrke den praktiske bistand til pensionisterne. Vi vil nøje overveje og vurdere, hvordan indsatsen kan blive endnu mere konkret tilpasset de enkelte gruppers behov. Der er brug for en ganske særlig opmærksomhed på at skaffe job for mennesker af udenlandsk afstamning. Jeg har derfor overfor arbejdsmarkedets parter på forhånd varslet, at vi ved de kommende trepartsdrøftelser i november måned skal have dette spørgsmål på dagsordenen.

Udlændinge i Danmark

Danskerne ved godt, at vi skal hjælpe, når mennesker er i nød - også flygtninge der kommer hertil, forfulgte fra deres eget land. Danskerne er ikke et fremmedfjendsk folk.

Den danske befolkning lægger vægt på, at tingene foregår retfærdigt. At man, når man kommer til Danmark yder og nyder på samme måde som andre. Når der er ligebehandling, når der er rettigheder og pligter for alle, så tror jeg, at grundlaget for, at et mindretal af udlændinge kan leve her i landet på en god måde er tilstede. Regeringen stod i 1997-98 i spidsen for at gennemføre en ny udlændingelovgivning. Den er blevet kaldt verdens strammeste udlændingelov. Jeg gentager: Verdens strammeste udlændingelovgivning. Den kom til som et kompromis, der blev båret af regeringspartierne og de borgerlige partier i Folketinget. Der er stadig problemer - store problemer - især knyttet til de flygtninge og indvandrere, som kom hertil før den nye integrationslov trådte i kraft. Derfor foreslår regeringen i dag en række konkrete initiativer for at sikre, at udlændinge i Danmark på en bedre måde kan komme ind i det danske samfund og gøre en indsats. For at komme volden til livs. For at komme den illegale arbejdskraft til livs.

Volden

Angst for fysisk vold er noget af det værste et samfund kan komme ud for. Vi har i den senere tid oplevet eksempler på den grove vold. Hvor nogle få nærmest tyranniserer et lokalområde. Vi skal gå imod forråelsen. Vi vil ikke acceptere volden. Vi skal forebygge og skabe tryghed for borgerne. Men politiet skal samtidig kunne pågribe voldsmændene, hvis de begår kriminalitet. Derfor er det, jeg siger: Vi vil ikke tolerere de tilstande, vi har set i nogle af vore byer. Men, det er lige så vigtigt, at vi samtidig gør os klart, at den forstærkede politiindsats er en nødvendig indsats, men den gør det ikke alene. Hjørnestenene er konsekvens, forebyggelse og ansvarlighed.

- Vi har sat den forebyggende tidlige indsats højt. Vi har oprettet behandlingspladser og indført nye behandlingsmetoder. Vi har støttet den opsøgende indsats på gadeplanet og indført faste kontaktpersoner.

- Hurtig sagsbehandlingstid for både politi, anklagemyndighed og kriminalforsorg. Også her kan vi gøre mere også her skal der gøres mere. Det er den hurtige dom og den hurtige afsoning, der er helt afgørende.

- Vi har gennem årene skærpet straffen for den gentagne og helt grove vold.

I forbindelse med et kommende politiforlig skal vi forhandle en ny flerårig aftale. Det er vigtigt, at vi i de kommende forhandlinger får løst spørgsmålet om, hvordan man hurtigere kan få grebet ind over for vold. Politiet skal være synlige

på gaderne for at skabe tryghed. De skal være til stede dér, hvor volden opstår, så det kan blive standset med det samme.

En langsigtet indsats er nødvendig

Politiet er nødvendigt, men indsatsen skal udbygges. Der er et behov for en praktisk, gennemarbejdet og mangeårig indsats. Det kommer til at tage tid. Det kommer til at tage flere år - mange år. Det kan jeg lige så godt sige fra starten. Det er en stor opgave. Men, så meget desto mere haster det med at komme i gang. Og lad os se det i øjnene: Der er jo problemer for mange udlændinge og deres indpasning i det danske samfund.

Det er ofte næsten umuligt for udlændinge, der har et fremmedklingende navn at få arbejde her i landet. Når det går galt mellem udlændinge og danskere, så går det først og fremmest ud over de unge. Det er dem, der kommer til at betale prisen. Det er den gruppe, der ryger ud i vold, kriminalitet og hærværk, fordi de aldrig finder fodfæste. Det er det, vi skal tage fat på - på en helt anderledes og omfattende måde end før. Regeringen har nu besluttet at igangsætte en omfattende langsigtet handlingsplan, som skal tage fat om problemerne for de unge indvandrergrupper, jeg her taler om. Der er behov for en stærkere koordination. Der er behov for et stærkere samarbejde. Der er alt for mange sagsbehandlere som ikke får talt sammen om den samme udlændingefamilie. Der er alt for mange ressourcer, der anvendes ukoordineret. Nu skal der være sammenhæng i tingene. Nu skal der lægges en fornuftig, flerårig plan, som skal virke. Vi vil ikke se resultaterne synlige og markante med det samme. Men hellere i gang i dag end i morgen. Arbejdet med den handlingsplan, jeg her omtaler, bliver sat i gang omgående. Et tværministerielt arbejde er igangsat. Jeg regner med, at vi omkring årsskiftet har den første delrapport.

Indsats her og nu

I en række tilfælde har vi også set, at der skulle gribes ind hurtigt og effektivt - men også at der var tvivl i lokalsamfundet om, hvordan man overhovedet skulle løse problemerne. Det agter regeringen også at tage hånd om:

- Når problemerne opstår skal politiet have de nødvendige ressourcer til at skride ind. Vores love skal håndhæves. Personer der begår kriminalitet skal pågribes, dømmes og straffes.

- Vi skal i fremtiden være parat til at sende politimæssig forstærkning til de områder, hvor der opstår problemer. Det vil vi være.

- Regeringen har besluttet at oprette et udrykningshold. Vi skal både kunne skride ind hurtigt og effektivt med politi, når volden opstår - og vi skal kunne

skride ind, så vi hurtigt kan tage fat på den forebyggende indsats. Det nye udrykningshold, som bygger på politiets og de sociale myndigheders ressourcer og den erfaring, der er bygget op her, vil få til opgave at rådgive de lokale offentlige myndigheder med at løse problemerne med vold og kriminalitet.

- Etablering af et tilstrækkeligt antal pladser i de sociale institutioner - også sikrede - hvor de unge kan fastholdes i længerevarende behandlingsforløb, hvis de er til fare for befolkningen.

- De berørte familier, fædrene, skal ansvarliggøres. Hvis der ikke er andre veje må en tidlig, konsekvent indsats i form af tvangsfjernelse tages i brug. Der må skabes grundlag for sociale kontrakter med familien og rådgivning til familien, så børnene kan komme ind i et ordentligt forløb.

- Der må skaffes de fornødne lære- og arbejdspladser til de unge. Arbejde er nu en gang en af de allerbedste veje til at undgå kriminalitet.

Det hele gælder både rettigheder og pligter. En hurtig indsats og en mangeårig indsats. Utilpassede unge må mødes med krav og udfordringer - men også med aktiviteter i arbejde og i fritid. Det er den eneste sikre vej til selvværd, til respekt og til fred og fordragelighed i vores land. Kun således kan vi på lidt længere sigt få skabt tilstande, som det danske samfund har det bedst med - tilstande, der ikke bygger på had og frygt.

Tvangsægteskaber

Der er et andet aspekt, der heller ikke er i orden: Det er de mange unge kvinder, som pålægges tvangsægteskab af deres forældre. Ofte tvangsægteskaber med fætre eller andre slægtninge. Det er uacceptabelt i Danmark. Det er et virkelig alvorligt problem, som har knust mange unge pigers liv og skæbne. Det er uacceptabelt i det moderne danske samfund. Vi må simpelthen forstærke vores indsats for at forhindre tvangsægteskaber i vort land. Ellers medvirker vi til en selvforstærkende udvikling, som er menneskeligt nedbrydende.

Illegal arbejdskraft

Desværre ser vi stadig for mange eksempler på, at arbejdsgivere i Danmark benytter sig af illegal, underbetalt arbejdskraft. Det er helt uacceptabelt - det er i stik modstrid med, hvad det danske arbejdsmarked bygger på. Den danske model forudsætter ganske enkelt ordnede forhold på det danske arbejdsmarked. Vi har desværre på det seneste set for mange eksempler på, at udenlandsk arbejdskraft er ansat under urimelige vilkår. Det kan vi simpelthen ikke være bekendt. Derfor fremsætter regeringen lovforslag om, at bøden for at ansætte ulovlig arbejdskraft sættes op. Det skal ikke kunne betales sig at spekulere i udnyttelse af arbejdskraft. Uanset hvor man kommer fra, skal man naturligvis arbejde efter ordnede forhold her i landet - på linie med alle andre. Man skal have arbejdstilladelse og en ordentlig løn for det. Sådan er det.

Økonomisk kriminalitet

Kriminalitet har også en økonomisk side. Vi har set mange sager om selskabstømning i de senere år. Der er brug for en opstramning af lovgivningen på dette område, så konsekvenserne også her er synlige og mærkbare. Det rammer ofte mange arbejdspladser og hundredevis af uskyldige mennesker. Det er i enhver forstand uacceptabelt og usolidarisk og fremmed i vores samfund. Regeringen vil også fortsætte sin indsats på området. Regeringen har bl.a. i dag genfremsat et forslag til ændring af straffeloven og om grov momssvig, EU-svig og bestikkelse.

Velfærd 2000

Børnefamilierne Kan vi ikke gøre det lidt bedre? De ord fra min nytårstale for et par år siden, hører jeg med jævne mellemrum. Men hvem er "vi" egentlig? I min tale dengang lagde jeg ikke skjul på, at vi ikke kun er staten. Det er også arbejdsgiverne. Det er også lønmodtagerne. Det er den enkelte arbejdsplads. Det er den enkelte familie. Det er far og mor. Vi må stille os selv det spørgsmål, hvordan vi kan forbedre rammerne for at være sammen med børnene. Nogle af svarene er: At kommunernes service og dagsinstitutioner skal have fleksible åbningstider. Arbejdsmarkedets parter og tillidsfolk skal tage hensyn til børnefamilierne. Virksomheder skal også i deres ferieplanlægning og tilrettelæggelse af møder også tage hensyn til børnefamilier. Alt det må aftales fornuftigt i lokalsamfundet. Vi ved også godt, at vi i samfundsøkonomien ikke kan gennemføre det hele på en gang. Der må vælges fra og til. Sådan er det selvfølgelig også med vore muligheder for at finansiere en ændring i børnepasningsloven. Nu tager regeringen initiativ til her i efteråret at gennemføre en opblødning - så den passer bedre ind i det moderne familiemønster.

Af hensyn til børnefamilierne vil vi skabe større fleksibilitet mellem orlov og arbejde. Regeringen foreslår derfor en justering af børnepasningsloven, som opbløder det nuværende stive krav om én sammenhængende orlovsperiode på

mindst 13 uger. Der skal gives adgang til nedsættelse af orlovsperioden til 8 uger. I de sidste 14 dage af orlovsperioden skal forældrene fremover have mulighed for at køre børnene gradvist ind i en daginstitution. Regeringen vil samtidig i ferieloven henstille til arbejdsgiverne, at de skal tage hensyn til ønsker fra lønmodtageren om at afholde ferie i børnenes skoleferie. Samtidig vil vi øge fleksibiliteten i barselsperioden, så de forældre, der ønsker det, kan yde en indsats på arbejdsmarkedet, uden at de mister retten til fortsat orlov og dagpenge. Det handler om den enkelte families trivsel. Regeringens bidrag fungerer bedst, hvis det følges op af en indsats fra alle de andre grupper i samfundet. Det er os alle, der skal løfte. Så kan vi sammen gøre det lidt bedre.

Vore ældre

Ældreomsorgen er den anden af vor velfærdssamfunds kerneområder. Uden en ældreomsorg har vi ikke et velfærdssamfund, der er værd at tale om. Men derfor kan vi godt gøre det bedre. Vi ved, at vi bliver flere ældre i vores samfund og færre yngre. Det er ikke et problem - det er en udfordring. Og vore ældre er ingen belastning - de har ydet deres til opbygningen af vores velfærdssamfund. De fortjener og har krav på en god tredje alder. Og jeg er sikker på, at mange af vore ældre godt forstår os, når jeg nu siger: Det gør ikke noget i et samfund, at nogen får meget. Men hvis alle skal have alt, får de alle sammen mindre. Og det kan gå ud over den gruppe af vore ældre, som virkelig har behov for hjælp og pleje - det får man jo sent i livet. Derfor lægger regeringen op til - for at sikre, at der er en pleje og hjælp til dem, der har virkelig behov - at der for alle andre med

en høj samlet pensions- og anden indkomst - og stor formue - nu indføres en brugerbetaling for den praktiske bistand.

Sindslidende

Vi skal sikre social tryghed for samfundets mest udsatte grupper. Vel at mærke en tryghed, der for det enkelte menneske indebærer respekt og værdighed. Regeringen har siden 1993 sikret en kraftig forbedring af de sindslidende vilkår. Der er etableret mange enestuer på vore psykiatriske afdelinger, flere distriktpspsykiatriske centre og flere psykiatriske skadestuer. Kommunernes botilbud er vokset med ca. 75% siden 1993. Men vi må erkende, at der stadig er behov for forbedringer. De fysiske forhold for patienter på psykiatriske afdelinger er endnu ikke gode nok. Børn og unge står på venteliste eller bliver indlagt i voksenafdelinger, fordi kapaciteten i børne- og ungdomspsykiatrien er utilstrækkelig. Der er stadig færdigbehandlede patienter, som venter på et botilbud. Regeringen vil derfor i de kommende tre år afsætte i alt 750 mill. kr. fra den såkaldte satsreguleringspulje til yderligere forbedringer for de sindslidende - både fysiske forbedringer og bedre kvalitet i tilbuddene. Også uddannelsesindsatsen inden for psykiatrien skal styrkes. Amter og kommuner støtter regeringens udspil og har givet tilsagn om at videreføre den positive udvikling på området.

Hjemløse i Danmark

Danmark er et land, der har tradition for at være god til at forebygge sociale problemer og til at hjælpe dem, det går galt for. Derfor har vi heller ikke nær så mange hjemløse som i mange andre lande. Hjemløse er ikke bare svage mennesker, der skal have massiv hjælp hele vejen igennem livet. Mange kan sagtens klare mere af tilværelsen selv, hvis de bare får en hjælpende hånd med, når der er brug derfor. Vi kan gøre mere nu med de erfaringer, vi efterhånden har. Nu er regeringen gået i gang med at udforme en samlet indsats for hele landet - som også folketing, amter og kommuner står bag.

Sygehusene

År for år har regeringen siden 1993 tilført sygehusene i Danmark flere midler. Det var også hårdt tiltrængt. I 1992 blev der brugt 1 mia. kroner mindre end i 1988! Det var nedslidt. Der var meget at rette op på. I år 2000 tilfører vi yderligere 1,6 mia. kroner fra staten, oven i de 4-5 mia. kroner, som vi tilførte ekstra i 1993. På baggrund af den massive tilførsel af penge begynder resultaterne nu at vise sig. Flere mennesker bliver behandlet på en mere kvalificeret måde end nogensinde før. Langt de fleste patienter kommer til med det samme. Der er stadig patienter, som må vente, men aldrig hvis der er et akut behov, og ventetiden er kortere nu, end den var før. Det går den rigtige vej. En række særlige initiativer er nu igangsat:

- For livstruende sygdomme indføres gradvist en garanti for behandling inden for sundhedsfagligt forsvarlige maksimale ventetider. For kræftpatienter specielt er der afsat 850 mill. kr. til investering i nyt apparatur, der kan forbedre behandlingsindsatsen. Det går den rigtige vej. Det handler om tryghed.

- Ambulancetjenesten bliver nu forbedret markant.

Alle dele af beredskabet skal styrkes for at yde hurtigere og mere sikker hjælp. Bedre uddannet ambulancepersonale, moderne udstyr, flere lægeambulancer. Forstærket indsats af læger og sygeplejersker på ulykkesstedet.

Med de ressourcer der er afsat, både i år og til næste år - med de resultater, vi allerede nu kan mærke - med de planer, der er lagt, så tror jeg, at vi når vore mål.

Rigsfællesskabet Færøerne

Spørgsmålet om Færøernes forhold til Danmark vil komme til at sætte sit tydelige præg på den politiske dagsorden i dette folketingsår. Landsstyret fastslog i sit koalitionsgrundlag målet om oprettelsen af Færøerne som suveræn stat. Nu er Landsstyrets Hvidbog kommet. Den belyser en række af de problemstillinger, som skal indgå i den beslutning, der skal træffes på Færøerne. Regeringen har det synspunkt, at vi - i respekt for den færøske beslutning - ikke har villet gå ind i debatten i hele den indledende og afklarende fase på Færøerne. På den anden side nærmer vi os nu forhandlingsfasen. Inden vi kommer dertil, så finder jeg det rigtigst, at regeringen fra denne talerstol og på denne dag kommer med nogle mere principielle overvejelser om vort grundlag for at gå ind i de drøftelser, som ligger foran os. Der skal ikke være nogen som helst tvivl om, at regeringen helst ser, at Færøerne bliver i rigsfællesskabet. Vi har i dag en rummelig hjemmestyreordning. Den er vi parate til at ændre til en selvstyreordning. En selvstyreordning, der giver Færøerne en klart defineret selvbestemmelsesret i rigsfællesskabet. Vi vil også se velvilligt på Færøernes overtagelse af endnu flere områder og på, at Færøerne får en mere synlig placering i de dele af udenrigspolitikken, der særligt vedrører Færøerne. Hvis den vej, Færøerne vælger at gå, er en fornyelse, en modernisering af relationerne til Danmark inden for rigsfællesskabet, er mulighederne der.

Vi mener, at vi har noget at give hinanden i rigsfællesskabet; en forskellighed, der udspringer af vore samfunds egenart. Men samtidig en samhørighed med en fælles historie samt stærke kulturelle og familiære bånd mellem Danmark og Færøerne. Den forskellighed og den samhørighed gør os stærkere. Både Danmark og Færøerne er små lande. Danmark er et lille land i forhold til resten af verden. Og Færøerne er et lille land i forhold til Danmark. Presset på de små nationer i verdenssamfundet er i dag langt hårdere end for blot få årtier siden. Det kræver en ekstra stor indsats i dag at blive hørt, at have gennemslagskraft og få indflydelse. Når det så er sagt, så lad mig slå helt fast, at regeringen vil respektere et færøsk ønske om at udtræde af rigsfællesskabet. Derom skal der overhovedet ikke være tvivl. Jeg er sikker på, at partierne her i Folketinget også vil respektere et sådant ønske. Beslutningen må træffes på Færøerne og af færingerne selv. Men jeg skylder også at sige, at ethvert valg har sine konsekvenser. Konsekvenser på det økonomiske plan, på det administrative område og på samarbejdsområderne. Sådan må det nu engang være. Båndene brydes selvfølgelig ikke over, og nye vil blive knyttet. Men forholdet ændrer sig. Jeg har tidligere sagt, og vil gerne gentage det i dag: Jeg håber, at den færøske beslutning vil basere sig på et bredt flertal. Det ved jeg, at også lagmanden arbejder for. Jeg finder det i den sammenhæng meget positivt, at landstyreets forhandlingsoplæg vil blive udarbejdet i samarbejde med Lagtingets Udlandsnævn, hvor alle Lagtingets partier er repræsenterede. Færingerne skal have deres debat og finde deres stillingtagen blandt de muligheder, der er for det fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Det er på Færøerne, at dagligdagen vil blive påvirket af dette valg.

Men spørgsmålet om det fremtidige forhold landene imellem er også et anliggende, der berører Danmark. Og det er vigtigt, at vi også her i Folketinget får en grundig debat. Regeringen vil derfor tage initiativ til en folketingsdebat, hvor partierne kan give deres synspunkter tilkende. Regeringen vil herudover løbende tage kontakt til Folketinget partier under det forestående forhandlingsforløb. Til slut vil jeg udtrykke det ønske: Uanset hvilken vej, den færøske befolkning vælger at gå, så vil vi ved fælles hjælp komme igennem denne proces på en værdig og ordentlig måde, og uden at der skabes kløfter hverken i den færøske befolkning eller mellem Danmark og Færøerne.

Grønland

Regeringen og Grønlands landsstyre blev den 2. juni i år enige om en statslig medvirken til løsningen af et ekstraordinært renoveringsbehov i de hjemmestyrejede bygninger. En forudgående gennemgang af bygningsmassen viste, at der var tale om et betydeligt renoveringsbehov. I lyset af de store økonomiske krav, som dette vil stille, gav regeringen tilsagn om at medfinansiere projekter, hvor renoveringen samtidig ville bidrage til miljø- og energiforbedringer. Forbedrede boligvilkår for den grønlandske befolkning går her hånd i hånd med et positivt hensyn til det arktiske miljø. Under mit møde med landsstyreformanden i begyndelse af september drøftede vi Østre Landsrets dom i sagen om thulebefolkningens flytning i 1953. Landsretten fandt, at de danske myndigheder dengang handlede retsstridigt, og at flytningen blev besluttet og gennemført på en måde og under omstændigheder, som indebar et alvorligt overgreb over for befolkningen.

Regeringen har taget dommen til efterretning. Vi må imidlertid konstatere, at landsrettens dom om erstatning og godtgørelse til thulebefolkningen øjensynlig ikke har vist sig tilstrækkelig for sagsøgerne i Thule, som har oplyst, at de vil anke sagen til Højesteret. Regeringen ønsker at se fremad i vort samarbejde med

Grønland. Tidligere generationers fremfærd og livssyn var bestemt af deres udgangspunkt. Det kan vi ikke lave om på, men vi kan tage ved lære af historien. Regeringen arbejder i dag i dialog med Grønlands Hjemmestyre på at give hjemmestyret en stærkere og mere synlig profil i vores fælles udenrigspolitiske arbejde. Grønlands Hjemmestyre vil nu på baggrund af det fælles udredningsarbejde komme med forslag til områder, hvor den grønlandske profil - i samarbejde med Udenrigsministeriet - kan styrkes yderligere.

Afslutning

87 dage. Det er hvad vi har tilbage til årtusindskiftet. Danmark går stærkt ind i det nye årtusinde. Ikke med angst og bæven, men med tro på fremtiden. Med tro på os selv. Med optimisme. Vi har nået meget. Som danskere kan vi være tilfredse med det velfærdssamfund, som vi har skabt i dette århundrede. Hvad er det så, vi vil med vort samfund i de kommende år?

Vi skal i gang med at udvikle et bæredygtigt samfund, som vi alle er en del af, og alle har et medansvar for. Bæredygtigt, ja - ikke alene den miljømæssige side og den økonomiske side af sagen, men i videre perspektiv. For hvad hjælper det, at vi beslutter os for, at vor generation af politikere afleverer et samfund til vore efterkommere, med mindre pengegæld, med mindre miljøgæld - hvis det er et

samfund, der er mere i splid med sig selv. Hvis det er et samfund, hvor de bageste er faldet af i det globale samfunds vældige centrifugalkraft. Hvis det er et samfund, hvor nye danske og 2. generations indvandrere ikke kan finde sig til rette, ikke kan få beskæftigelse. Ikke ét af de 3 mål, men dem alle tre på en gang - og i samme tidsrum.

Jeg har i min tale skitseret, hvad regeringen vil forandre. Jeg indbyder hermed Folketingets partier til at deltage i arbejdet. Til at være med til at forme fremtidens Danmark.

Må jeg foreslå, at vi indleder Folketingets arbejde med at udbringe et leve for Danmark. DANMARK LEVE!

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1999>